

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 6. Refutantur aliæ ſententię contrariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Chryfolt.
Nazian.
Damasc.

quam ipsi ministrarent. Idemque docent sancti Patres, vt Chryfolt. hom. 3. in Epist. ad Hebr. circa illa verba: *in ministerium missi*: Nazian. orat. 34. quæ est secunda de Theologia, in fine, & Damasc. lib. 1. de fide cap. 17. & lib. 2. cap. 3. Qui supponunt Angelos, cum Deus aliquid illis præcipit alicubi exequendum, eò celerime se conferre vt illud exequantur: & id eò celerime diuersis in locis operari, quia propter naturæ pernicitatem & promptitudinem mirabilem, transeunt citissime ab vno loco in alium; & omnibus vbique impigre adfunt. Ex quibus omnibus liquet, non modo operationem non esse id quo Angeli formaliter constituuntur in loco, sed neque esse necessariam vt Angeli sint in loco, aut denominentur esse in loco.

Dices, tam corpus esse præsens substantialiter Angelo, quam Angelum corpori cui intime inexistit. Et tamen corpus non dicitur esse in Angelo, sicut Angelus dicitur esse in illo corpore, puta in cælo, vel in ætherum. Ergo vt Angelus dicitur esse in aliquo tanquam in loco, requiritur aliquid aliud præter intimam inexistentiã, nempe aliqua operatio circa illud.

Cut dicatur Angelus esse in corpore vt in loco: non aut in corpore in Angelo?

Respondeo, idcirco corpus non dici esse in Angelo, tanquam in loco; quia nomine loci intelliguntur omnes, ex communi vsu & acceptione vocis, quid corporeum, in quo res locata continetur: iuxta Aristotelicam definitionem, *Locus est superficies corporis ambientis immobilis*. Vnde inexistentiã Angeli in qualibet re, non vocatur inexistentiã in loco: sed tantum inexistentiã in corpore continentem aliquo modo sufficienti ad denominationem loci. Posito verò ex parte eius, cui inexistit Angelus, quicquid requiritur ad denominationem loci: nihil requiritur ex parte Angeli, vt dicatur esse formaliter in loco, nisi intima ipsius inexistentiã in tali corpore. Quare non constituitur in loco formaliter per operationem, neque illam necessariò requirit ad existendum in aliquo tanquam in loco, vt volebant Thomistæ.

SECTIO VI.

Resutantur alia sententia contraria.

Angelus non est in loco per applicationem virtutis ad operandum circa corpus.

Secundo opinio contraria est Caietani quæ 2. 52. art. 1. & multorum ex Thomistis, et eorumque, qui affirmant Angelos esse formaliter in loco per applicationem virtutis ad operandum, circa corpus in quo dicuntur esse localiter. Distinguunt autem applicationem virtutis ab ipsa operatione; & dicunt illam esse actionem immanentem intellectus & voluntatis, atque etiam expeditionem facultatis exequentis: ratione cuius Angelus est in loco, etiam quando non operatur ibi actu, & priusquam operetur in tale corpus.

Sed contra: quia neque ille actus internus intellectus & voluntatis scientis & volentis operari circa corpus, neque expeditione potentie exequentis, si est aliud quam intima præsentia substantie Angeli, necessaria est, vt Angelus verè dicatur esse in loco. Ergo illa applicatio virtutis non est id quo formaliter Angelus constituitur in loco. Antecedens probatur iisdem argumentis, quibus præcedentem opinionem impugnauimus. Nam sublatis huiusmodi actibus intellectus & voluntatis, & expeditione ad operandum, dum modo Angelus substantialiter indisset à cælo Empyreum, & intra illud contineatur, est verè in cælo. Secundo, Angeli beati qui sunt in cælo Empyreum, non habent actionem intellectus & voluntatis, & expeditionem illam potentie ad operandum in cælo Empyreum. Cum equi faciant esse ex Dei ordinatione immobiles; non habent voluntatem ipsum mouendi, neque iter alterandi, quia non possunt: adeoque neque habent facultatem exequentem ad hoc expeditionem. Tertio, cum ille actus internus volendi alicubi operari, sit Angelo liber: si Angelus liberè noller in vnum corpus operari, nullibi esset. Et si Dæmones non vellent operari in infernum, non essent in inferno. Cum autem maximè cupiant non esse in inferno, quomodo non ab illo se eximunt, nolendo in ipsum operari? Quare pacto volunt perpetuò in illum operari, vt sit in illo, cum inuitissimi ab eo contineantur? Idemque de damnatorum animabus quæri potest. Quarto, Angeli possunt intelligere & velle, & habere potentiam exequentem expeditionem ad operandum in distans. Et non propterea sunt in corpore illo distanti. Ergo non constituitur formaliter in loco per applicationem ad operandum, qualem vult Caietan. Sed per præsentiam suam entitatis ad corpus in quo, velut in loco, esse dicuntur.

Tertia sententia, nostræ contraria, est Vasquisi disp. 188. cap. 7. & disp. 199. cap. 3. & 4. & disp. 196. cap. 2. affirmantis Angelum constitui formaliter in loco per unionem formalem cum illo. Sed contra: primò, illa nio formalis Angelorum cum loco corporeo, id est, cum re adeò disparata & disproportionata, sine ratione fingitur. Et si datur, supponit naturã prius. Angeli præsentiam ad id cui Angelus vniri fingitur. Debet enim naturã prius simul esse, quam vniantur; cum vnio pendeat ab illa, vt simul possit in eo situ & statu, in quo vniri possint. Quare ante & citra talem vnionem constituitur Angelus præsens loco, per hoc scilicet, quod ab illo indisset, illique adest intime & quasi penetratiue. Secundo, si corpora, & Deus, & animæ rationales, sunt, satis præsentem loco sine vnione formali: quidni Angeli pariter? Tertio,

Neque etiam est in loco per vnionem formalem cum loco.

sublata unione, si non recedit Angelus substantialiter à loco cui vnitus fingitur, æquè indistat. Ergo est æquè præsens ac antea. Quarto, omnis vnio physica constituit formaliter aliquid vnium. Ergo si inter Angelum & corpus, in quo est velut in loco, intercedit vnio physica, constituitur ex illis aliquid physice vnium. At explicari nequit quodnam sit illud physice vnium, & quam speciem vel similitudinem habeat cum alijs quæ nouimus habere physicam vnitatem. Nam neque est vnio materiæ cum forma, neque naturæ cum supposito, neque accidentis cum subiecto, neque partis cum parte extensiva vel intensiua. Nullam autem aliam vnionem physicam notam habemus. Item dici potest ad quid illis sit vnio physica inter Angelo, vel corpus? Non ad esse quia esse Angeli, vel corporis, non pendet ab illa vnione, neque per illam acquirit aliquam perfectionem intrinsecam. Non etiam ad operari: quia corpus perinde operari potest, siue Angelus illi physice vnietur, siue non. Angelus quoque, vt operetur in tale corpus, aut in aliquid aliud, non eget physica vnione, sed propinquitate sufficienti ad agendum.

57. Respondet Vasq. vnionem illam physicam Angeli ad corpus, in quo est velut in loco, necessariam esse vt Angelus dicatur esse propinquus vel distans ab alijs corporibus & spiritibus, & à centro & polis mundi: quia hæc non conueniunt Angeli nisi mediante corpore cui vnietur, & per denominationem à propinquitate vel distantia illius. Fundamentum enim distantie & propinquitatis est quantitas, quæ habet terminos extrinsecos in quibus fundatur distantia vel propinquitas. Quantitas autem propria corporum est.

58. Sed contra: primo, posito quòd Angelus secundum suam substantiam sit in aliquo corpore, puta in cælo aut in terra, sicut Deus est in mundo, & anima in corpore; Angelus est verè indistans ab illo: quomuis neque illi corpori, neque alteri physice vnietur. Atqui Angelos esse in cælo, in terra, in elementis, aut alibi, secundum substantiam, probauimus supra Scripturæ & Patrum testimonijs, ac ratione certa. Secundo, ea quæ secundum suam substantiam & entitatem ita se habent, vt inter ipsa immota vel intercipiatur aliquod spatium reale, vel intercipi possit, distans secundum se, id est, secundum suam substantiam formalem, & non tantum denominatione per corpus: quia idèò foris distans dicantur inter se, quia corpora distant. Atqui Angelus secundum suam substantiam & entitatem ita se habent, vt inter ipsos immotos, id est, in eodem intrinseco situ manentes, vel intercipiatur aliquod spatium reale, vel intercipi possit. Nam Angeli boni, qui sunt substantialiter in cælo Emphyreo, ita se habent respectu malorum

Angelorum, qui sunt in inferno. Quammodum & animæ beatorum ita se habent respectu animarum damnatorum: tantum enim spatium intercipiunt inter eorum substantias, quantum inter Emphyreum & infernum. Et si Deus destrueret totum mundum corporeum, conseruatis animabus & Angelis, beatis & damnatis, in eodem situ intrinseco; tantumdem spatij posset inter ipsos intercipi, & interciperetur iterum, si Deus mundi machinam restitueret. Tertio, idem de propinquitate probatur simili argumento. Illa enim sunt propinqua formaliter per se ipsa, & non tantum denominatione per aliud, inter quorum substantias manentes immotas nullum reale spatium neque intercipiunt, neque potest intercipi, aut non nisi exiguum. Sed aliqui Angeli in cælo Emphyreo, aut in inferno, ita se habent, vt inter ipsos nullum reale spatium intercipiatur, neque possit intercipi, aut non nisi exiguum; vt inter eos qui sunt in partibus cæli conuuis & immediatis, aut parum inter se distantes. Neque enim plus inter se distant Angeli præsentés intus istis partibus, quam distent ipsæ partes. Neque magis distarent, si Deus partes illas cæli totumque mundum corporeum destrueret, neque alium substitueret; Angelis tantum manentibus localiter in membris.

Dicere autem quòd in eo casu Angeli nulli essent, id est, non haberent vbi intrinsecum, per quod essent Deo intus præsentés, essentque apti completè ex parte sui respondere corporibus, si crearentur, per distantiam vel indistantiam; falsum est, vt supra ostendimus, & inimaginabile. Dicere item quòd Angeli in eo casu haberent tantum distantiam negatiuam; est abuti terminis, ac loqui inintelligibiliter. Nam quæ indistantia potest esse magis positius, quam eorum quæ secundum suas substantias & entitates positius ita se habent, vt inter ipsas nihil omnino possit intercipi? Quidue aliud iure requiri potest, vt dicantur esse positius indistantia secundum se? Plura aduersus hanc sententiam diximus disp. 5. sect. 5. & 6. vbi etiam Vasquis fundamentis & argumentis respondimus.

60. Superest quarta opinio Suarez lib. 4. de Angel. cap. 2. & 7. aliorumque plurium existimantium, angelum constitutum formaliter in loco per modum accidentalem distinctum ex natura rei ab ipsius substantia, quem vocant vbi intrinsecum. Fundamentum eorum est, quia Angelum esse in cælo v.g. est denominatio realis. Ergo est ab aliqua forma reali, intrinseca Angelo, vel extrinseca. Omnis enim denominatio realis debet sumi ab aliquo reali, quod, latè sumendo nomen formæ, vocatur forma denominans. Atqui prædicta denominatio non sumitur à substantia Angeli & cæli præcisè: quia vtriusque substantia esse potest, quamuis Angelus in cælo non sit. Non etiam ab aliqua forma

Fide supra
num. 31.
sequētib.

Refutatio
aliè causo-
nes.

60.

Suar.

Angeli ad
spatium lo-
co forma-
liter per
se
inter
partes rei
distinctas

intelligi cælo: quia cælum esse potest, cum suis omnibus intrinsecis, absque eo quod Angelus præseps illi sit. Ergo ab aliqua forma intrinseca ipsi Angelo, nempe ab eius propria intrinseca. Quæ forma cum abesse possit ab Angelo deferente cælum: debet ab illo distingui in re, saltem modaliter & ex natura rei. Quia nullum est maius indicium distinctionis in re, quam separabilitas vnus ab alio.

61. Verum ille modus præsentia ex natura rei distinctus ab Angeli substantia, per quem constituitur formaliter in loco, videtur mihi esse plane superfluum. Nam quemadmodum, ut aliquis existat in hoc vel illo tempore, non est opus reali modo durando, quo formaliter sit in tali tempore, sed seipso formaliter est in illo, hoc ipso quod existit simul cum illo. Sic, ut res aliqua sit corporea & spiritualis, sit in tali vel tali loco, nihil aliud requiritur, quam in ipsa ipsius existentia in spatio. Hoc enim ipso quod intra tale spatium est, aut esse concipitur: licet per diuinam potentiam, vel per intellectum, omnes illi modi auferantur, aut præcendantur: necessarium tamen res est, & concipitur esse in tali loco. Quare superfluum est ille modus. Qui licet à multis asseratur: à multis etiam negatur, & in primis ab Aristotele 8. Phys. tex. 59. ubi ait, motu locali mobile nihil quod insit in mobili mutare: & à D. Thoma, Scotto, Bonauent. Gregorio Arim. Marfil. Gabriele & aliis, quos sequitur Aegidius Conink tom. 1. de sacram. quest. 75. num. 68. ubi cum multis Recentioribus idem negat. Ac necessarium generatim negari debet ab iis omnibus qui volunt neque relationem à fundamento proximo, neque existentiam ab essentia actuali, neque durationem ab existentia, vel à re ipsa durante, neque creationem à conseruatione distingui à parte rei: quod ipsum tamen docent Suarez, & alii plerique aduersariorum. Nam argumenta quibus id probant, eadem euidentia & efficacitate idem de locali præsentia conuincunt. Quæque obiciunt in contrarium, contra superiora non minorem vim habent. Nam v.g. quod dicunt, rem constitui posse in variis locis, & recedere posse ab eo in quo est: ideoque id quo formaliter constituitur in tali loco à quo potest recedere, esse distinctum ab illa: quia non potest recedere à seipsa. Hoc similiter probaret, durationem esse distinctam ab existentia, & relationem à fundamento proximo. Eodem enim modo dicit quis: Res existere potest, & non durare: potest fundamentum relationis esse, & non referri ad aliud: ergo illud quo res existens durat formaliter, & id quo fundamentum refertur ad aliud, distinguitur ab ipsis, aliquando sine seipsis esse possent. Sic quod aiunt, concipi non posse

quomodo fiat, ut res huic spatio sit præsens, cui præsens antea non erat, nisi in ea, vel in spatio fiat aliqua mutatio: & quod res esse possit sine tali præsentia, ideoque distinguatur ab illa, & quod multa de præsentia verificentur, quæ de re sola vera non sunt. Hæc similiter retorqueri sic possunt: Concipi nequit ut res de non durante fiat durans, & de non conseruata fiat conseruata, sine aliqua mutatione. Res potest esse, & non durare. Fundamentum esse potest, & non referri. Creatio esse potest sine conseruatione. Multa de relatione, duratione, & conseruatione verificantur, quæ non verificantur de solo fundamento, vel de re sola quæ durat & conseruatur.

E contrario verò, sicut efficaciter probant existentiam non distingui ab essentia actuali, quia existere nihil est aliud, quam esse actu in rerum natura: quælibet autem res seipsa formaliter, & non per aliud, est actu in rerum natura. Et deinde essentia actualis, citra illam existentiam modalem, & ut ab illa distincta, ac seorsum sumpta existit: componeret enim cum illa ens actuale ex vtraque parte. Imò prius naturam existeret, quam modum existentia superuenientem reciperet. Causa enim materialis, è qua aliquid educitur, naturam prius esse debet, & quidem in ea conditione seu dispositione quæ necessaria est, ut ex ea aliquid educatur. Non potest autem quicquam è subiecto educi, nisi ipsum existat: ergo debet natura prius existere. Simili, inquam, argumento euidenter conuincitur præsentiam localem non distingui modaliter à re locata.

Nam similiter esse in loco nihil est aliud, quam esse actu in spatio. Quælibet autem res seipsa formaliter, & non per aliud, est in illo. Deinde res esse illam modalem præsentiam, & ut ab illa distincta, præsens esset. Imò prius naturam deberet esse præsens, quam modum illam præsentia reciperet. Neque enim tamummodo compositum ex re & modo præsens est seipso formaliter, sed etiam res ipsa ut à modo distincta. Nam ut sic, est indistans ab illa spatii differentia in qua est, & est in imo in illa, eamque implet sua entitate, non minus ac modus ille superadditus. Et verè a seipso est, ibique agere potest vel pati naturaliter, quod non posset sine approximatione, nisi præsens vel satis propinqua esset. Nam inter agendi & patiendi conditiones naturales est propinquitas loci. Deinde sicut naturam prius est agens in ea dispositione & propinquitate loci, quæ necessaria est ut agat, quam de facto agat: sic naturam prius est causa materialis cum ea conditione, & quasi propinquitate, quæ necessaria est ut materialiter causet. Quare sicut naturam prius debet esse agens, ubi agere possit: sic naturam prius debet esse materialis causa, ubi pati & recipere possit. Non potest autem pati & recipere modum illum nisi in tali differentia spatii: quæ

62. Tam est evidens præsentiam localem non distinguere, quam existentiam non distinguere ab essentia.

Aristot.

Conink.

Assertores illius modi non loquuntur coherent.

nusquam alibi esse potest, nec usquam alibi
educi vel recipi, ne quidem de potentia Dei
absoluta, iuxta doctrinam aduersariorum.
Ergo natura prius causa illius materialis de-
bet esse in illa differentia spatii. Sed res lo-
cata est causa materialis illius: siquidem ex
ea educitur vi agentium naturalium, & in ea
recipitur, sicut & motus localis. Ergo natu-
ra prius debet ibi esse, quam modum illum
recipiat. Quod signum manifestum est non
ibi esse formaliter per modum illum. Quia
quod constituitur tale per formam distin-
ctam non habet illum effectum formalem,
natura prius quam formam recipiat, neque
seorsim sumptum à tali forma, v.g. quod con-
stituitur album per albedinem à se distin-
ctam, aut calidum per calorem distinctum;
non est album aut calidum natura prius,
quam albedinem aut calorem recipiat, neque
seorsim sumptum ab albedine vel à calore.

63.
Refutatio
causae.

Distinctio verò quam adhibent aduersarii,
hæc argumento pressa, de præsentia negatiua
& positiua, æquæ vana est, ac si distinguere-
tur existentia in negatiua & positiua, ad
eludendam vim argumenti supra propositi.
Et sicut existentia, quamuis indistincta, est
verè positiua, nec nisi ab usu negatiua di-
ceretur, ac superflue alii poneretur: ita præ-
sentia, æquæ, quod aduersarii hoc responso
desertunt fundamentum, quo modum illum
positiuum admittendum esse contendunt.
Subtrahat enim Deus concursum necessarium
ad educationem illius modi, & non
subtrahat ad hoc vt res in tali spatio sit, &
postea ab illo recedat, quod qui negat, sine
ratione restringit Dei omnipotentiam: hæc
posito, res locata recedit à loco in quo prius
erat, & tamen non fuit ibi formaliter per
aliquid distinctum. Ergo falsum est quod
aiunt, fore vti se ipsa recedat, nisi prius in
loco fuerit per aliquid à se distinctum. Item,
in eo casu erit motus localis. Res enim ab
vno loco in alium migrabit. Et tamen sine
modo superueniente: ergo falsum est quod
dicunt, motum localem non posse fieri sine
tali modo. Si autem quis pertinaciter con-
tenderet, non posse Deum negare concur-
sum necessarium, vt ille modus præsentia
resulteret: nihilominus argumentum in
factum illum argueret inconstantia. Nam
res locata deserens locum à quo recedit, de-
serit etiam indistantiam, quæ negatiua
præsentiam vocat. Ergo si fundamentum
aduersariorum valet, vel deserit seipsam, vel
indistantia ipsa distincta est. Item, sicut
prius natura res est in tali spatio, quam mo-
dum illum materialiter causet: ita prius
natura ingreditur in aliam spatii differen-
tiam quam in ea modum alium causet.
Et non ingreditur sine aliqua actione re-
li, cuius terminus, nempe indistantia à
tali parte spatii, natura prior est modo
illo ab aduersariis assignato, & mutatio-
ne formaliter per ipsum facta.

64.
Nō magis
distingui-

Similiter sicut efficaciter probant duratio-
nem non distingui à re durante, quia dura-

tio est permanentia rei in esse, res autem per-
manet seipsa formaliter, eo ipso quod non
desinit esse: sic presentia ad locum est inexis-
tentia rei in loco, res autem inexistit forma-
liter seipsa, eo ipso quod non est extra lo-
cum. Paræque modo applicari possunt alia
argumenta quibus probant non distingui
creationem à conseruatione, nec relationem
à fundamento, vt consideranti patebit.

Ad argumenta verò contraria soluenda,
nota terminus motus localis esse præsen-
tiam seu coniunctionem locati ad locum.
Quæ ex parte quidem loci, quæ extrin-
secè importat, distinguitur in re à locato.
At non secundum id, quod se tenet ex
parte locati, quod non magis indiget mo-
do reali superaddito, vt sit præsens intus
loco, quam locus ipse indigeat, vt sit
præsens locato: vel quod est in vase, vt sit
præsens vasi, natui, vestigi, &c. Quod de veste
Suarez alique admittunt, vbi disputant de
prædicamento Habitat. Ex parte verò ipsius
locati non aliter differit, quam prout impor-
tat extrinsecè locum, cui intus adiungitur,
& quæ per motum acquirit, non tanquam
sibi inhaerentem, sed ita vt intus simul cum
ipso inexistat. Quæ differentia sufficit vt de re
præsentis, quæ præsens est, multa dici possint,
quæ non possunt dici de sola substantia rei
præsentis. Quamquam in his loquendi mo-
dis magna sunt æquiuocationes, ob imper-
fectum nostrum concipiendi modum. Nam
inexistentia in loco, sicut & existentia ipsa, &
distantia, & extensio actualis quantitaris, & si-
milis, concipiuntur à nobis per modum for-
mæ inhaerentis rei locatæ, existentis, durantis,
extensæ: cum tamen ita concipienda non sit,
neque à parte rei sit talis, vt conuincit argu-
mentum supra factum de prioritate inter cau-
sam materiale, & formam ex ipsa educam,
quæ æquæ contra talem distinctionem ratio-
nis applicari potest. Sed potius res ipsa con-
cipienda est vt implet spatum seipsa, & præ-
ter suam entitatem habens illud spatum in-
tuse sibi coexistens.

Ex priori autem concipiendi modo, qui ratio-
ne corrigi debet, vt modus imperfectus
quo visu solè tam paruum apprehendimus, &
alia obiecta longe distita, oriuntur multe æqui-
uocationes: quæ abstracta, vt sic, & quasi
composita formaliter, sumuntur pro rebus ip-
sis absolutis. Vt cū dicitur v.g. presentia po-
test acquiri & amitti, creatio potest esse sine
duratione, potest relatio aduenire fundamē-
to, vel desinere, &c. Quibus cū distinctione
nec occurrendum est: Potest acquiri vel amitti
presentia, id est, modus aliquis vti entitas
presentis, & presente distincta: nego. Potest
res presentis, id est, inexistens in tali spatio, in-
gredi in aliud & fieri presentis alteri se ipsa,
cōcedo. Similiterque potest res creata nō cō-
seruari à Deo, in quo casu, non durat. Si au-
tem cōseruatur, durat seipsa formaliter, ab-
que vilo modo superaddito, eod solo precisè
quod conseruatur, id est, quod actio creatiua
eadem conseruatur, seu non desinit esse.

tue in
presentia
quam di-
statio.

Soluuntur
argumenta
contraria.

65.

Et res sit similis v. g. aut definit essentialis, eo præcisè quòd incipit aut definit habere qualitatem eiusdem nominis & rationis, cum altera coexistente in rerum natura, puta albedinem. Nam eo solo quòd utrumque corpus est album, sunt similia in illa qualitate, sublato quouis modo distincto. Quod autem dixi rem præsentem distingui realiter ratione loci, quem importat vt præsens: intelligo quando locus realis est. Si autem moueretur per spatium imaginarium, distingueretur tantum per virtuales correspondentiam ad aliquam partem spatij, seu extensionis possibilis immobiliter considerata.

SECTIO VII.

De motu locali Angelorum.

86.

Angeli mouentur loco substantialiter, & per se.

Conclusio: Angeli possunt mutare multipliciter præsentiam suam ad locum, vel ad spatium in quo sunt: siue per simplicem mutationem instantaneam, siue per motum localem successiuum. Declaratur, & probatur conclusio. Primum, scilicet Angeli sunt in loco substantialiter ac secundum se, & non tantum per operationem, aut per aliud accidens: ita mutantur aut mouentur substantialiter ad secundum se, quando suam substantiam ab vno loco in alium transferunt, siue solam illam transferant, siue simul eum aliquo corpore. Quicquid enim secundum se transit de loco in locum, mouetur localiter secundum se, & non tantum per aliud formaliter, siue secundum aliud. Imò, quam est impossibile quicquam esse in loco formaliter per aliud: tam est impossibile moueri loco formaliter per aliud, id est, constitui successiuè in diuersis locis per aliud, quam per seipsum. Formaliter, inquam: quia non nego alio sensu posse aliquid moueri per accedens. Efficienter scilicet aut concomitanter ad motum alterius, vel tanquam ab illo lacum, vectum, tractum; vel tanquam pars totius alicuius motus, aut aliter coniunctum illi cui per se motus imprimitur. Quo pacto equus mouetur ad motum equi, & anima rationalis ad motum hominis, & corpus Christi ad motum specierum Eucharisticarum.

67.

Vasquez.

Quapropter non assentior Vasqui disput. 195. cap. 3. & 4. affirmanti Angelos tantum moueri localiter per accedens, id est, per motum alterius formaliter. Ipsi enim substantia Angeli secundum se successiuè ingreditur diuersa spatia, & formaliter per se ipsam modò indistans est, & modò distans à tali spatio: prout seipsa modò implet, modò recedit. Ergo per seipsum mouetur localiter. Neque verum est quòd opponit Vasquez spiritus secundum se non esse capaces distantia & indistantia. Nam Angeli, si soli existent, forent præsentès intimè suis actibus, & habitibus, naturaliter inseparabilibus a se.

Tomus I.

rum substantia. Essent etiam præsentès Deo intimè. Implicat enim quidquam existere, quòd non sit intimè cum Deo. Tres quoque sanctissimæ Trinitatis personæ sunt sibi intimè præsentès, adæquate, & essent quamuis nihil creassent. Et si Verbum diuinum hypostaticè assumeret naturam Angelicam, esset illi intimè præsens. Ergo potest fundari in solis spiritualibus indistantia vel distantia, ratione intimæ præsentia, vel seculis.

Secundò, possunt Angeli locum mutare multipliciter: potèst, priuatiuè, & mixtè. Potèst acquirere nouam præsentiam, & priorem non amittendo: vt cum Angelus in puncto existens, vt in spatio minore adæquato, extendit se ad spatium maius, retento priori. Priuatiuè: cum è contrario contrahit se ad spatium minus, vel ad indiuisibile, nihil noui acquirens. Mixtè: cum spatium prius deserit vel ex toto, vel ex parte, & aliud acquirit vel totaliter, vel ex parte diuersum. Tunc enim præsentiam partim acquirit, partim amittit. Acquirit scilicet nouam, & verè rem perdit. Idque vel totaliter, quando locum planè diuersum subit: Vel secundum quid, quando non planè diuersum, sed eundem secundum quid.

Porro, quando locus nouus & totaliter diuersus acquiritur, vel ille est remotus & distans à priori, vel non distans, sed continuus aut contiguus immediatè. Si distans est, non potest Angelus ad illum se transferre nisi motu successiuo, quò priùs sit in medio, quam in extremo distans. Quia non potest non transire per medium, sed per illud debet necessariò subire locum distantem. Transitus autem dicitur successiuo, quò res priùs in medio sit, posterius in extremo distans, quòd subit medio relicto, ita vt neque in medio sit, tunc cum in extremo est: nec ante in extremo esse, cum adhuc erat in medio.

Suppono autem necessarium esse, naturaliter loquendo, vt Angelus subeat locum distans, transeundo per medium. Nam licet non sit impossibile potentia Dei absolute, constituere Angelum in locis distantibus sine transitu per medium: vel retento priore loco, vt quotidie fit in Christa sub distantibus speciebus Eucharisticis: vltimo: vel etiam non retento, neque enim Deo vlla esse potest retinendi necessitas, cum nulla sit connexio essentialis vnius loci cum alio, & operis huius ac miraculosius fit utrumque locum simul, quam alterum tantum prætere: Nihilominus Angeli sunt virtutis motus finitæ, & alligatæ naturali rerum ordini. Quare sicut loca distantia coniunguntur per intermedium: sic naturalis ordo postulat, vt extremus attingatur per medium, & vt motus seu translatio localis in distans, coniungatur per medium. Quemadmodum in corporibus experimur. Idèd quippe cogitur, successiuè totum medium permeare: & si quid obstat transmeationi, nequeunt vltèrius spatium

68.

Angeli possunt tripliciter mutare locum.

69.

Non possunt moueri ad locum distans, nisi successiuè, & transeundo per medium.

70.

Angeli possunt locum distans subire, vel retento priore loco, vel non retento.

V VI.